

Aktivnosti, povezane z odpadno hrano

Namen akcije: spodbujanje učencev k zmanjševanju količin zavržene hrane

Ciljna skupina: učenci, učitelji ter tudi njihove družine in preostalo osebje, ki je del izobraževalne ustanove.

Skoraj polovica odpadkov, ki jih ustvarimo doma, sestavljajo biorazgradljive komponente, ki izvirajo iz hrane, ki smo jo pravkar zavrgli. Hrana je dobrina, ki je zelo dragocena, vseeno pa na to pozabljamo v vsakodnevnem življenju. Na milijone ljudi in otrok vsak dan strada, medtem ko mi ravno nasprotno kupujemo več hrane, kot jo lahko porabimo. Kot posledica ogromna količina hrane konča v smeteh.

Z večjo stopnjo zavesti je te navadne mogoče spremeniti. Spreminjanje navad je zahtevno delo, zato je pomembno, da se izobraževanje začne že v šolah ter otrokom predstavi njihovo vlogo v sistemu.

Ta akcija ima tri faze.

1. Učenci morajo s pomočjo učiteljev začeti razumeti vzroke za potrošniško obnašanje/vedenje.
2. S tem zavedanjem in pridobljenim znanjem, lahko analizirajo posledice.
3. Opredeliti in uporabiti je treba prakse za zmanjšanje količine nastale odpadne hrane.

CILJI

- ⇒ ozaveščati o količini zavržene hrane;
- ⇒ razumeti, kako učenci vidijo to problematiko;
- ⇒ zmanjšati količino zavržene hrane v šolah in domačih gospodinjstvih;
- ⇒ ustvariti zavedanje »Najboljši odpadek je tisti, ki sploh ne nastane«;

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

⇒ spodbuditi učitelje in učence, da identificirajo problematična področja na svoji šoli in poskusijo najti rešitve.

SPLOŠNE INFORMACIJE

Strogo izogibanje nastajanja odpadkov oz. zmanjševanje nastajanja odpadkov

Ponovna uporaba

Ločevanje odpadkov in recikliranje odpadkov

Težavnost

Vpliv na okolje

Stroški

Tip odpadkov

ORODJA ZA AKCIJO

Ustvarjanje plakatov

Otroci ustvarijo plakate na temo zmanjševanja odpadkov.
Glavno sporočilo naj bo: »Najboljši odpadek je tisti, ki sploh

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

ne nastane.« Naredite lahko tudi tekmovanje, kateri plakat ima najbolj jasno sporočilo. – Plakati naj bodo informativni in predstavijo aktualne probleme. – Vključujejo naj poziv k akciji in opredeljujejo, katerim ciljnim skupinam so namenjeni. Kriterij za oceno uspešnosti akcije: število udeležencev, število ustvarjenih plakatov	
Delavnica o vsakodnevnih praksah za zmanjševanje zavržene hrane Učenci v manjših skupinah razpravljajo o tem, kako bi lahko zmanjšali količino zavržene hrane doma in v šoli. Celotno debato vodi učitelj, ideje pa so predstavljene vsem za razpravo o najboljših možnostih. • Manjše debatne skupine so dobre za motiviranje in aktivno udeležbo. • Med skupinami lahko poteka tudi manjše tekmovanje, katera skupina zbere največ dobrih idej. • Ideje se zapiše. Kriterij za oceno uspešnosti akcije: število zbranih idej	

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

Zmanjševanje količine zavržene hrane

Ozaveščevalna akcija, ki jo učenci lahko preizkusijo v praksi na podlagi zbranih idej v prejšnjih opisih.

- Najboljše ideje preizkusite v svoji šoli.
- Namen je spodbujati učence, da zmanjšajo količino zavržene hrane: v učilnicah, jedilnici in doma.
- V času ETZO naj se odpadki hrane ločujejo in ob koncu tudi stehtajo.

Kriterij za oceno uspešnosti akcije: količina zavržene hrane

Prezentacija o zavrženi hrani

Orodje, s katerim boste učiteljem in učencem (ter staršem) povzeli pomembnost zmanjševanja odpadkov. Zanimivi podatki so ključ za zanimanje in večji interes v tednu ETZO. PPT lahko pošljete po e-pošti ali pa si ga učenci prenesejo s spletne strani etzo.gzs.si.

Prezentacijo pregledajte in jo predstavite učencem.

Kriterij za oceno uspešnosti akcije: število prezentacij, število udeležencev

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

Delavnica: priprava moje steklenice za vodo, posode za shranjevanje ali nakupovalne vrečke

Organizirajte delavnico, kjer boste v prvi fazi imeli v mislih večnamenskost: naj bo to steklenica za vodo, posoda za malice (t. i. »lunch box«) ali kreacija unikatne vrečke za večkratno uporabo.

Kriterij za oceno uspešnosti akcije: število udeležencev, število izdelkov

Popravljalnica

Namen akcije: spodbujanje popravil

Akcija poudarja pomen popravil v procesu preprečevanja nastajanja odpadkov. Številnim odpadkom bi se lahko izognili enostavno s tem, da bi našli strokovnjaka, ki lahko izdelek popravi. Veliko predmetov je zavrženih samo zato, ker so stari ali okvarjeni. Z znanjem in nasveti strokovnjaka bi lahko predmet popravili in ga uporabljali dalje, s čimer bi preprečili, da postane odpadek.

Organizirajte preprosto aktivnost, ki udeležence uči, kako popraviti stvari, kako posodobiti programe itd. Gre za odlično priložnost za zmanjševanje in preprečevanje nastajanja odpadkov.

SPLOŠNE INFORMACIJE

Strogo izogibanje nastajanja odpadkov oz. zmanjševanje nastajanja odpadkov

Ponovna uporaba

Ločevanje odpadkov in recikliranje odpadkov

Težavnost

Vpliv na okolje

Stroški

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

Tip odpadkov

CILJI

- ⇒ zmanjšati količino odpadkov in promovirati popravila;
- ⇒ spodbuditi učence, da pomislijo na možnost popravila;
- ⇒ pokazati ljudem, kako se stvar popravi;
- ⇒ spodbuditi ljudi, da pred nakupom novega premislijo, ali je mogoče posodobiti programsko opremo.

ORODJA ZA IZVEDBO AKCIJE

Promocijski materiali

Na delavnico povabite z letaki, plakati, po družbenih omrežjih.

Materiali naj vsebujejo glavne informacije o popravljivosti (kratko in jasno).

Poleg kraja, datuma in vsebine delavnice zapišite tudi, zakaj je pomembna: izogibanje/zmanjševanje odpadkov.

Kriterij za oceno uspešnosti akcije: število predmetov, število udeležencev

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

Popravljalnica Delavnica, ki bo sodelujoče naučila popraviti stvari in s tem zmanjšati količino odpadkov. Delavnica naj bo informativna in praktična, sodelujoče naj nauči, kako lahko stvarjem podaljšajo življenje s popravilom. Izberite si tematiko popravila (pohištvo, igrače, obleke) in najemite dva strokovnjaka s tega področja, ki bosta udeležence naučila osnovnih načinov za popravilo izdelkov. Priporočamo, da delavnica traja pol dneva. Kriterij za uspešnost akcije: število delavnic, število udeležencev na delavnici, število popravljenih izdelkov	
Delavnica o posodobitvi programske opreme Delavnica, ki uči sodelujoče o pomenu posodabljanja programske opreme na računalniku, telefonu, tiskalnikih in drugih napravah. Delavnica naj zajema teoretične in praktične informacije in ima jasne prikaze. Najemite strokovnjaka s tega področja ali se povežite s fakulteto za računalništvo. Priporočamo, da delavnica traja pol dneva. Kriterij za uspešnost akcije: število delavnic, število udeležencev, število posodobljenih naprav	

Pobude ponovne uporabe

Namen akcije: ponovna uporaba materialov in embalaže (preden postanejo odpadki)

Ponovna uporaba pomeni obnoviti in ponovno uporabiti sam izdelek ali del izdelka. Pogosto pozabimo, da se lahko ponovno uporabi številne materiale in embalažo. Ponovna uporaba preprečuje nastajanje odpadkov, saj s tem poskrbimo, da odpadki sploh ne nastanejo. Za izdelavo novega produkta je namreč treba uporabiti nove materiale in energijo. Produkti morajo biti izdelani iz surovih materialov, treba jih je pripeljati ter v zadnji fazi še prodati. Ponovna uporaba je eden najučinkovitejših načinov, kako lahko ohranimo naravne vire, zaščitimo okolje in prihranimo denar.

Ponovna uporaba:

- ⇒ preprečuje onesnaževanje, saj zmanjšujemo potrebo po pridobivanju novih surovin;
- ⇒ zmanjšuje emisije toplogrednih plinov, ki prispevajo h globalnim podnebnim spremembam;
- ⇒ pomaga ohranjati okolje za prihodnje generacije;
- ⇒ prihrani denar;
- ⇒ zmanjšuje količino odpadkov, ki jih je treba reciklirati ali poslati na odlagališča in sežigalnice.

SPLOŠNE INFORMACIJE

Strogo izogibanje nastajanja odpadkov oz. zmanjševanje nastajanja odpadkov

Ponovna uporaba

Ločevanje odpadkov in recikliranje odpadkov

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

Težavnost

Vpliv na okolje

Stroški

Tip odpadkov

CILJI

- ⇒ spodbudi ljudi, da izdelkov in drugih predmetov ne zavržejo, ampak ponovno uporabijo;
- ⇒ spodbuditi zavedanje, da izdelki po zaključku uporabe ne postanejo samodejno odpadki;
- ⇒ zmanjšati količino odpadkov in spodbuditi izmenjevanje;
- ⇒ izkoristiti celotno življenjsko dobo izdelka;
- ⇒ izdelkom podaljšati življenjsko dobo;
- ⇒ prihraniti energijo v fazi proizvodnje.

ORODJA ZA AKCIJO

Dan izmenjevanja

Organizirajte celodnevni dogodek, ki bo namenjen promociji izmenjevanja. Na dogodek naj vsak prinese tri izdelke, ki jih ne uporablja več, a so še v dobrem stanju. S tem spodbujate menjavo in preprečujete, da bi predmeti postali odpadki.

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

• Poiščite ustrezen prostor za izmenjevanje. • Pošljite vabila in poskušajte o dogodku obvestiti čim več ljudi. • Registrirajte vse predmete, ki so prineseni, preštejte tudi ljudi. • Izmenjajo naj se stvari, ki so podobne vrednosti oz. se izmenjevalca strinjata o menjavi. Kriterij za oceno uspešnosti akcije: število izmenjanih stvari, število prisotnih	
Delavnica naredi sam (DIY) in ponovno uporabi Organizirajte delavnico, kjer boste iz izdelkov, ki vam ne služijo več, ustvarili nekaj novega. Lahko izdelate svoje vrečke za večkratno uporabo iz blaga, navadne škatle spremenite v darilne škatle ipd. • O delavnici obvestite čim več ljudi. • Že prej zberite materiale, ki jih bodo udeleženci prinesli – na podlagi tega je tudi odvisno, kaj boste ustvarjali. • Za dodatno inspiracijo preverite vsebine na strani www.ewwr.eu ali pobrsajte po straneh priljubljenih omrežij, kot sta Pinterest in Youtube. Kriterij za oceno uspešnosti akcije: število udeležencev, število izdelkov	

Ločevanje odpadkov

Načelo: opozoriti na pomen ločevanja odpadkov in predvsem mlajše naučiti, kako pravilno razvrščati odpadke, ter jih usmeriti k bolj trajnostnemu življenju.

SPLOŠNE INFORMACIJE

Strogo izogibanje nastajanja odpadkov oz. zmanjševanje nastajanja odpadkov

Ponovna uporaba

Ločevanje odpadkov in recikliranje odpadkov

Težavnost

Vpliv na okolje

Stroški

Tip odpadkov

CILJI

- ⇒ glavni cilj je zmanjšati količino mešanih odpadkov ter doseči višjo stopnjo ločevanja odpadkov (embalaža, papir, biološki odpadki);
- ⇒ povečati okoljsko ozaveščenost;
- ⇒ povečati predanost in zaupanje ljudi v ločevanje odpadkov.

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

ORODJA ZA AKCIJO

Obisk obrata za ravnanje z odpadki Z obiskom boste prišli v neposreden stik s samo težavo, odpadki. Spoznali boste ljudi, ki se s težavami odpadkov ukvarjajo vsak dan. Tako boste lažje razumeli pomen ločevanja, kako se odpadki zbirajo, ločujejo itd. Podjetja so po navadi odprta za predstavitve in si z veseljem vzamejo čas, da svoje znanje in izkušnje delijo naprej. Ostanite v stiku s podobnimi podjetji za obdelavo odpadkov in se pogovorite o možnostih nadaljnjih obiskov ali sodelovanja. Ocenjevanje: število udeležencev	
Plakati Plakat, ki je na vidnem mestu in informira o ETZO in ločevanju odpadkov. Plakat naj ozavešča, kateri odpadek sodi v kateri koš za smeti. Pomembno je, da so plakati strateško nameščeni, saj bodo le tako dosegli svoj namen in občinstvo. Ocenjevanje: število nameščenih plakatov	

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

Doma izdelani koši za smeti

Da bi povečali ozaveščenost ločevanja odpadkov, lahko koše za smeti izdelate kar sami. Izdelate jih lahko iz kartonski škatel ali pa enostavno olepšajte že obstoječe koše za smeti. Koše lahko poslikate, porišete itd. Organizirate lahko tudi tekmovanje. In seveda, ne pozabite slikati!

Ocenjevanje: število ustvarjenih košev za smeti/dekoriranih košev za smeti

Kampanja za zmanjšanje količine odpadne embalaže

Največji negativni vpliv na okolje v šolskem okolju predstavljajo nekatere vsakodnevne aktivnosti, kot so na primer tiskanje dokumentov, brisanje map in osvežilni napitki v času malice. Na prvi pogled so sicer te dejavnosti videti majhne in nepomembne, in šele ko jih seštejemo, dobijo močnejši pomen. Spodnji predlogi so namenjeni izboljšanju okolja v vaši organizaciji.

SPLOŠNE INFORMACIJE

Strogo izogibanje nastajanja odpadkov oz. zmanjševanje nastajanja odpadkov

Ponovna uporaba

Ločevanje odpadkov in recikliranje odpadkov

Težavnost

Vpliv na okolje

Stroški

Tip odpadkov

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

CILJI

- zmanjšanje izdelkov za enkratno uporabo in promoviranje izdelkov za večkratno uporabo,
- zavedanje in preprečevanje nastajanja nepotrebnih odpadkov.

KAJ POTREBUJETE ZA IZVEDBO AKCIJE

- lončke za večkratno uporabo za vroče pijače,
- posodice za večkratno uporabo (t. i. »lunch boxes«),
- komunikacijske materiale (plakat).

Kavni avtomat z možnostjo, da postavite svoj lonček.

Bodite proaktivni in podjetje s kavomati nagovorite o možnosti nastavka za ločke za večkratno uporabo.

Obvestite sodelavce o prednostih uporabe svojega lončka za večkratno uporabo.

Kriterij za oceno uspešnosti akcije: količina zavrženih lončkov za enkratno uporabo

Posode za večkratno uporabo

V šoli se organizirajte in si kupite posode za večkratno uporabo. Adijo, alufolija in plastika za enkratno uporabo!

Kriterij za oceno uspešnosti akcije: količina zavrženih ovitkov pred in po uporabi posod za večkratno uporabo

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

PRIPRAVA AKCIJE, OCENJEVANJE IN POROČANJE

Izogibanje lončkom za enkratno uporabo in uporaba lončka za večkratno uporabo sta neposredno povezana. Za rezultate je treba porabo meriti.

En teden (lahko tudi več) zbirajte lončke za enkratno uporabo ločeno v en koš in v drugega embalažo, ki je vezana na hrano, v kateri prinesete kosilo in jo po uporabi zavržete. Zavržene lončke in embalažo, ki je nastajala od kosil, nato stehtajte.

V tednu ETZO poskusite uporabljati le lončke in posodo za večkratno uporabo. Posode za večkratno shranjevanje (lunch boxi) prav tako že dolgo niso več samo za otroke. Rezultati bodo še bolj vidni, če boste akcijo izvajali daljše obdobje. Rezultate sporočite koordinatorju ETZO na e-naslov etzo@gzs.si.

Zmanjševanje porabljenega papirja

Podjetja in različne ustanove na letni ravni porabijo ogromno papirja. Z enostavnimi praksami zmanjševanja porabe papirja bi bilo mogoče doseči bistveno manjšo porabo. S tem namenom lahko pripravite akcijo v tednu ETZO.

SPLOŠNE INFORMACIJE

Strogo izogibanje nastajanja odpadkov oz. zmanjševanje nastajanja odpadkov

Ponovna uporaba

Ločevanje odpadkov in recikliranje odpadkov

Težavnost

Vpliv na okolje

Stroški

Tip odpadkov

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

CILJI

- ozaveščanje med zaposlenimi o uporabnih trikih in načinih zmanjševanja porabe papirja;
- zmanjšanje porabe papirja v podjetju/ustanovi:
 - identificirajte vire porabe papirja (kje, kdaj, zakaj, kako) in
 - najдите načine, kako lahko zmanjšate porabo vsaj deloma (je res treba natisniti vse dokumente, zakaj);
- za večjo učinkovitost imejte v mislih širšo sliko (manjši stroški, več prostora itd.).

Kako lahko prispevate k zmanjšanju porabe papirja

Trije enostavni načini:

1. Povečajte **ozaveščenost** o neracionalni porabi papirja. Vprašajte se, ali res potrebujete dokument tudi v natisnjeni obliki. Če ste vseeno odgovorili z da, se odločite za obojestransko tiskanje, natisnite samo del e-sporočila, ki ga potrebujete, itd.

V **podpis** dodajte »zeleno« sporočilo. Morda boste s tem osebo na drugi strani spomnili, da tiskanje ni potrebno.

Nalepka »obojestransko«

Nalepite nalepko »obojestransko«, ki spodbuja in spomni zaposlene, da naj uporabijo obojestransko tiskanje.

Nalepka naj bo na vidnem mestu na tiskalnikih, kopirnih strojih ali na računalnikih.

Plakat

Ker se v podjetjih porabi ogromno papirja, lahko ozaveščenost spodbudite tudi z A4-plakatom. Nameščen naj bo v bližini tiskalnika in kopirnega stroja.

2. Nastavitve tiskanja

Če imate prednastavljene nastavitve na samodejno barvno in enostransko tiskanje, kontaktirajte IT-oddelek, da vam spremeni nastavitve tiskanja, ki bodo zmanjšale porabo papirja in barve.

IDEJE ZA AKTIVNOSTI – ŠOLE

Kalkulator porabe

Tehnično službo prosite, da vam na računalnik namestijo števec tiskanja. Tako boste postali bolj zavestni pri vsakodnevni porabi papirja.

3. Nakupovalna politika

V podjetju se odločite za tiskalnik/kopirni stroj, ki omogoča obojestransko tiskanje, je multifunkcionalen in ga lahko uporablja celo nadstropje/oddelek.

Če se bomo držali omenjenih priporočil, bomo poleg privarčevanega denarja ohranili tudi kakšno drevo.

PRIPRAVA AKCIJE IN OCENJEVANJE

Za izvedbo akcije uporabite kalkulator ali kakšno drugo metodo popisa.

Teden pred ETZO popisujte običajno porabo papirja v organizaciji. Porabo lahko popisujete sami, v svojem oddelku, nadstropju (odvisno od strukture podjetja). Izberite sistem, ki najbolj odgovarja vam oz. vašemu podjetju.

O akciji obvestite sodelavce, zaposlene.

V tednu ETZO nalepite plakat, da sodelujete v ETZO, ter spodbudite čim večji krog, da sodeluje v akciji. V tem tednu resnično skušate izogniti kakršnemu koli tiskanju, porabo pa spremljajte enako kot teden prej. Tako lahko primerjate porabo prej in potem. Ocenite uspešnost akcije in nadaljujte dobro delo tudi po tednu ETZO.